

Воркшоп для батьків

«Вміння спілкуватися – важлива умова в досягненні мети»

«Мудрий не той, що доказав що-небудь, а той, хто знав істину, не став сперечатися».

Мета: удосконалювати вміння ефективно спілкуватися дорослих з дорослими, батьків з дітьми, батьків з вчителями; формування вмінь і навичок конструктивної взаємодії між собою; правильно висловлювати свою думку, слухати опонента; розвивати вміння доходити до компромісу, аргументувати і відстоювати свою позицію. Виховувати бажання спілкуватися, дотримуючись правил етикету.

Вступне слово

Рада вітати вас! Сьогодні ми зустрілися на батьківських зборах, які проведемо у формі воркшопу.

Глосарій

Workshop у перекладі з англійської цей термін, означає "робоча майстерня" і відображає основний його задум, однак використовується в децю іншому ракурсі. Коротко про поняття "воркшоп" можна сказати, що це груповий метод розвитку, тобто це навчання з мінімальною кількістю теорії і максимальним - практики. Його центральна ідея полягає в освоєнні якогось навичку, отриманні знання шляхом взаємодії зацікавлених у ньому людей.

Нехай епіграфом нашої зустрічі стануть слова древніх: «Мудрий не той, що доказав що-небудь, а той, хто знав істину, не став сперечатися». Тому наша сьогоднішня зустріч не переслідує цілі щось доказати. Бажаю всім добра та мудрості!

Вступ

Одним з найважливіших пріоритетів для людини в умовах сучасного суспільства є успіх. Наскільки він важливий у системі цінностей, можна зрозуміти з численних презентованих стратегій, розроблених для його досягнення. Мистецтво спілкування в цих стратегіях є цеглиною, що закладена у фундамент. Сучасні фахівці в галузі спілкування вказують на пряму залежність успіху людини в професійній діяльності, у взаєминах з іншими членами суспільства від вміння спілкуватися. Звичайно, стосунки з людьми можуть обмежуватися посмішкою, кивком голови та іншим жестом, але найчастіше — це привітання, а далі — жвава розмова або поважна бесіда. Залежно від індивідуальних особливостей люди мислять образами, звуками, почуттями, проте всі послуговуються мовою, словом як основним засобом вияву наших думок.

Через процес спілкування відбувається навчання та виховання людини, засвоєння різних видів соціального досвіду, норм і правил поведінки, традицій і звичаїв.

1. Вправа «Очікування»

Перед вами стікери, вирізані у формі відбитка стопи. Запишіть на них свої надії і очікування від нашої зустрічі.

Далі по черзі озвучте їх і прикріпіть до плакату «Олімп Мудрості», на якому зображена стежка, що простягнулася від Вашого уявного будинку до пагорба Батьківської Мудрості (Олімп Мудрості). Стікери треба прикріпити на початку шляху, тобто біля будинку.

2. Вправа «Запрошення до чаю»

Мета. Сприяти самопізнанню учасників, створенню доброзичливої атмосфери у групі.

Інструкція: Передаючи по колу чайну чашку, учасники промовляють, називаючи сусіда по імені фразу-запрошення: «Приходь до мене на чай, бо я *(цікавий співрозмовник, умію розважатись, маю тобі щось розповісти...)*

Висновок Отже, спілкування має дуже важливе значення в житті людини, зокрема в залученні її до суспільного життя, до активної життєдіяльності, а успішне спілкування як взаємодія між людьми є основою результативної діяльності в будь-якій сфері людського буття.

3. Ігровий прийом

Учитель зачитує текст, батьки повинні дуже уважно слухати й порахувати, скільки разів у цьому тексті повторюється слово «слухати».

Бог не дарма дав людині два вуха та один рот — щоб вона більше **слухала** та менше говорила. Але, на жаль, для багатьох людей **слухати** когось — це складно. Адже **слухати** — це значить стримувати себе в бажанні висловити свою думку, стримувати себе у прагненні, щоб **слухали** тебе. Цікавий факт: дослідники помітили, що вміння **слухати** іншого — це якість, притаманна успішним людям, які досягають мети у своїй кар'єрі та в особистому житті. Також було помічено, що сім'ї, де рідше бувають сварки та непорозуміння, — це сім'ї, де люди **слухають** одне одного.

Чи важливо вміти **слухати** іншого? Як ви гадаєте? Чи важко **слухати** уважно, з інтересом? Зараз кожний з вас **слухає** цей текст, тому що у нього є мета — порахувати, скільки слів «**слухати**» у тексті. У спілкуванні з іншою людиною повинна бути мета — **слухати**, щоб зрозуміти того, хто поряд.

Відповідь: 11 разів.

Висновок: чим уважніше слухаємо, тим краще розуміємо й тим краще запам'ятовуємо.

Повноцінне спілкування — розкіш у всі часи.

Нині, через брак часу або великі відстані, ми дедалі більше спілкуємося віртуально, за допомогою гаджетів, у соціальних мережах. Знаходимо собі

нових друзів, листуємося з абсолютно незнайомими людьми, про щось сперечаємося. Те, як людина викладає свої думки, як уміє дискутувати, скаже багато про що. Але при цьому ми не бачимо виразу її обличчя, не чуємо, яким тоном вона говорить, з якими емоціями і жестами. Саме тому часто виникають непорозуміння й агресія. У реальному житті не менш важко знайти спільну мову з близькими, колегами по роботі, клієнтами, сусідами й друзями.

Спілкування — це взаємодія, спільність інтересів, обмін інформацією, комунікація, чуттєве пізнання предметів навколишнього світу. Як відомо, спілкування буває **вербальним, невербальним і внутрішнім**. До вербального належать мова, лист (тепер есемески і повідомлення), до невербального — жести, міміка, тембр голосу, поза. Внутрішнє спілкування — це наш діалог із собою. Дві третини інформації про людину ми отримуємо спостерігаючи за її поведінкою, тобто ми спочатку бачимо і чуємо людину, і тільки потім у нас формується уявлення про неї.

Цікава інформація

Учені виявили і зареєстрували понад тисячу невербальних знаків і сигналів. Також відомо, що словами передається тільки 7% інформації, звуковими засобами (включаючи тон голосу, інтонацію звуку) — 38, а невербальними — 55%. Тому навіть коли ми мовчимо, можна зчитати наші почуття й емоції. Вербальне спілкування — словесне. І слово має величезну силу. Кожну фразу можна сказати по-різному. Все залежить від того, яким тоном ми говоримо, на чому наголошуємо. Це і є вербальна маніпуляція. Але маніпуляцією є тільки той вплив, який залишає його мету за межами переданої інформації. Тобто співрозмовник залишається в невіданні про реальні мотиви впливу на нього. Тому відкрита вимога бажаного, шантаж і їм подібні методи не є маніпуляцією.

Люди постійно маніпулюють свідомістю одне одного. Найчастіше всі наші проблеми від того, що ми не можемо проговорити ситуацію, не можемо почути одне одного і домовитися. Ми не вміємо висловлювати те, що відчуваємо, не вміємо вимовляти слова подяки або просити пробачення. Звикли говорити напівнатяками, розраховуючи на те, що нас і так зрозуміють. Повинні зрозуміти! Тому дуже важливо навчитися проговорювати свої бажання і почуття.

4. Вправа «Дерево рішень»

Мета: з'ясувати, що хвилює найбільше у повсякденному житті батьків, дітей, вчителів, проаналізувати.

Час: 10 хвилин.

Хід вправи: Батьків об'єднати у три групи («батьки», «діти», «вчителі») за допомогою кольорових стікерів у вигляді листків, які вони беруть з кошика. Задається проблемна ситуація: кожна група на отриманих стікерах-листках записують, які проблеми виникають кожної групи щодня.

Наприклад, що хвилює батьків:

- ✓ Як почуває себе дитина в школі;
- ✓ Чи є в неї друзі;
- ✓ Чи всі шкільні речі зібрала у портфель;

- ✓ Чи впорається з діагностичною роботою;
- ✓ Коли вона вже стане самостійною;
- ✓ Про що думає моя дитина;
- ✓ Які в неї мрії;
- ✓ Коли вже нам стане легше у вихованні з дитиною тощо.

Наприклад, що хвилює дітей:

- ✓ Чому зі мною не бажають дружити;
- ✓ Чи відпустять мене батьки після школи на прогулянку з подругою;
- ✓ Як би умовити батьків погратися на комп'ютері;
- ✓ Чи люблять мене батьки;
- ✓ Як би мені випросити нову іграшку тощо;
- ✓ Чому мою молодшу сестричку люблять більше, ніж мене тощо

Наприклад, що хвилює вчителів:

- ✓ Як цікаво провести батьківські збори;
- ✓ Які сьогодні очікують мене «сюрпризи» на роботі;
- ✓ Коли мої «непослухи» вже подорослішають;
- ✓ Як умовити батьків полагодити принтер, зробити ремонт кабінету;
- ✓ Кого попросити роздруківку матеріалів для уроку тощо.

Кожна група по черзі виходить зі своїми кольоровими стікерами-листочками, на яких написані відповіді, прикріплює їх до намальованого на плакаті дерева біля назви своєї групи. По завершенню виступу кожної групи дерево стає різнобарвним. Зразу стає видно в якій групі цих хвилювань більше.

Таким чином може з'ясуватися те, про що ми навіть не підозрюємо. І стає зрозуміло, що нерозв'язної проблеми немає, є непроговорені.

Висновок: На багато питань батьки разом з вчителями можуть допомогти дітям знайти відповіді, але в жодному разі не запропоновувати вже готові. Батькам важливо помічати ступінь задоволення дитиною свого життя загалом – що в школі, про що думає, в які ігри грає, з ким грає, які малюнки малює і проговорювати з ними це, тобто спілкуватися.

Важливо, щоб дитина відчувала, що вона не одна. Щоб дитина відчувала, що в її зіткненнях з життям, світом, в її почуттях, розчаруваннях і образах ми – разом з нею. І вдома, і в школі дитині потрібні ті, на кого можна спертися, хто її підтримає саме з позиції, що вони досвідченіші.

Є таке важливе правило – правило "трьох хвилин".

Воно працює, як для подружжя, так і для дітей.

Коли батьки в родині починають виконувати це правило, то помічають, що воно дуже багато змінює в стосунках на краще.

Правило "перших трьох хвилин" полягає в тому, щоб завжди зустрічати дитину з такою величезною радістю, наче зустрічаєте друга, якого не бачили вже багато, багато років.

І не важливо, ви повернулися з магазину, в який вибігали за хлібом, чи прийшли додому з роботи.

Зазвичай, все, чим з вами хоче поділитися дитина, вона **"видає" в перші хвилини зустрічі**, саме в цьому полягає важливість не змарнувати цей час.

Пам'ятка для батьків, яка роздається наприкінці зборів.

Батьківські радощі та тривоги

1. Коли дитина з вами розмовляє, слухайте її уважно, співчутливо.
2. Не випробуйте чесність дитини, якщо не хочете, щоб вам брехали.
3. Дозвольте дитині мати особисте життя.
4. Поважайте вашу дитину, як ви поважаєте інших людей.
5. Не захищайте дитину від життєвих обставин та наслідків її поведінки, бо діти навчаються тільки на власному досвіді.
6. Не скупіться на ласку: поцілунки, обійми, лагідне слово. Це потрібно і вам, і дитині.
7. Не займайтеся вихованням, коли ви втомлені, погано відчуваєте.
Спочатку відпочиньте.

5. Вправа «Секрет успішного спілкування?»

Мета:

Час вправи: 7 хвилин.

Хід проведення: Батьків об'єднати у три групи. Кожна група отримує вислів, ознайомлюється з ним і дає розгорнуту відповідь на питання: У чому на вашу думку криється секрет успішного спілкування?

Умієш говорити — уміє слухати. (*Народна мудрість*)

Є лише один спосіб бути хорошим співрозмовником — уміти слухати. *К. Морлі*

Хто ставить запитання, той і веде бесіду. (*Народна мудрість*)

А тепер поміркуйте над проблемою невміння слухати іншого.

Кожна група складає два списки «Що заважає слухати» і «Наслідки невміння слухати».

Представлення списків.

Наприклад: Причини та наслідки невміння слухати

ПРИЧИНА:

- егоїзм — висока думка про себе і зневага до інших;
- нестриманість;
- страх бути непоміченим;
- відсутність інтересу до людини.

НАСЛІДКИ:

- важливе проходить повз вуха;
- руйнування стосунків унаслідок нерозуміння та неповаги.

Висновок: Досягти успіху у спілкуванні з іншими можна не лише тоді, коли ми чітко і переконливо передаємо свої думки, але й коли ми слухаємо і, головне, чуємо співрозмовника. На перший погляд, слухання — це дуже простий та пасивний процес міжособистісної комунікації, але з усіх людських навичок уміння слухати є одним із найважливіших. Культура слухання є не менш важливою у ході спілкування, аніж уміння добре говорити. Мистецтво слухання означає аналіз не лише самого повідомлення, але й емоційного стану співрозмовника, усвідомлення причин його поведінки. Неуважне слухання, свідоме чи несвідоме ігнорування співрозмовника призводять до неправильного сприйняття інформації, непорозуміння, ігнорування, а часто — й конфліктів. Спеціалісти наголошують на тому, що активному слуханню потрібно навчатися так само, як, скажімо, письму або читанню.

Цікава інформація: Якщо все вербальне спілкування людей взяти за 100 %, то з них: 9 % — ми пишемо; 16 % — ми читаємо; 35 % — ми говоримо; 40 % — ми слухаємо, але не завжди чуємо.

6. Вправа «Продовж речення»

Мета: Дізнатися про різні способи взаємодії батьків зі своїми дітьми.

Час: 5 хвилин.

Хід вправи: Спочатку можна запитати, чи завжди батькам вдається без проблем знайти спільну мову зі своїми дітьми. Потім класний керівник задає тему, формулюючи речення, яке батьки мають продовжити.

Наприклад: «Щоб краще розуміти свою дитину, я...» – і кожен з присутніх по черзі у кількох словах розповідає свій рецепт вдалого спілкування з дитиною.

7. Вправа Дати оцінку.

Мета: Навчити правильно спілкуватися з дітьми, виявити помилки та недоліки, проаналізувати їх.

Час: 10 хвилин.

Хід вправи: Батьків треба об'єднати у декілька груп в залежності від кількості учасників зборів. Задається проблемна ситуація: наприклад, треба уявити, що дитина прийшла після занять у музичному гуртку та сказала, що більше не хоче туди ходити, а мріє навчитися малювати. Як реагувати? Кожна група отримує завдання:

1-ша група: Ви погоджуєтеся з рішенням дитини. Як саме ви виражатимете згоду, що ви говоритимете, яким тоном? Складіть список фраз та слів, якими користуватиметеся.

2-га група: Ви проти такого рішення. Як саме ви висловите свою незгоду, що ви говоритимете та у якому тоні? Складіть список фраз та слів, якими будете користуватися.

3-тя група: Ви впевнені, що такі ситуації варто вирішувати дипломатично, тому вирішуєте, що краще дати чітку оцінку діям дитини, так вона зрозуміє, що краще. Як саме ви дасте цю неупереджену оцінку, що ви говоритимете та у якому тоні? Складіть список фраз та слів, які використовуватимете.

Кожна група має по черзі продемонструвати результати своєї роботи. Потім усі разом аналізують результати та визначають, як все ж таки краще спілкуватися, доходити до компромісу.

8. Просмотр та обговорення мультфільму «Міст» (2011р.)

<https://www.youtube.com/watch?v=EW4nGA-Nd6M>

Висновок. Гордощі, пихатість, зневага, впертість, небажання знаходити компроміс можуть стати головними ворогами на шляху досягнення мети.

9. Досліджуємо, аналізуємо

Тест «Як слухаємо інших»

Просимо вас відповісти на запитання, що подані нижче. За кожен ствердну відповідь ви отримаєте 1 бал, тоді як за негативну — 0 балів.

1. Чи чекаєте ви терпляче, коли інший припинить говорити й надасть вам можливість висловитися?
2. Чи слухаєте ви лише те, що вам подобається?
3. Чи заважають вам слухати співрозмовника власні емоції?
4. Чи відволікаєтеся ви, коли співрозмовник викладає свої думки?
5. Чи запам'ятовуєте ви замість основних моментів бесіди якісь несуттєві?
6. Чи припиняєте ви слухати співрозмовника, якщо з'являються труднощі в розумінні його думки?
7. Чи завжди ви слухаєте співрозмовника до кінця?
8. Чи ставите ви себе на місце співрозмовника, щоб зрозуміти, що змусило його говорити саме так?
9. Чи намагаєтеся ви з'ясувати, що спричинило суперечку: різні точки зору, постановка питання тощо?
10. Чи уникаєте ви погляду співрозмовника під час розмови?
11. Чи виникає у вас непереборне бажання перервати співрозмовника і вставити своє слово замість нього або проти нього / неї, «обігнати» його у висновках?

Результат: Підрахуйте кількість ствердних відповідей. Якщо у вас 8 ствердних відповідей і більше, це свідчать про вміння слухати інших. Така людина є добрим співрозмовником та відповідальним громадянином.

10. Вправа «Олімп Мудрості». Підсумки зустрічі.

Мета: з'ясувати ефективність навчання на занятті та визначити, наскільки воно було ефективним.

Пропоную підійти до плаката «Олімп Мудрості», переглянути свої очікування і визначити, чи виправдалися вони після заняття. Якщо справилися – перемістити свої сліди з очікуваннями до вершини пагорба.

Завершення

Хочу подякувати за зустріч такими словами вірша Ірини Самаріної-Лабіринт
Сегодня Бог проснулся утром рано...

Он жалобы и просьбы почитал...

И людям из кувшина без обмана

Желаемое в сердце наливал...

Но не у всех открыто было сердце

И место есть для Чуда не у всех.

То завистью, враждой подперта дверца...

То жадность не даёт налить успех...

А у кого-то до краёв разлита

Печаль и безысходность, вот беда.

И Бог жалел, что сердце это скрыто...

Любви хотел налить, да вот куда?

И Бог грустил, что люди не умеют

Сердца и души чистить от обид...

Они с годами в сердце каменеют

И сердце превращается в гранит...

Но Бог ходил, смотрел и улыбался,

Когда сердца влюблённые встречал.

Он брал кувшин и от души старался,

Им счастье в сердце бережно вливал...

А люди постепенно расплескали

Подаренную Богом благодать

И всех вокруг в утрате обвиняли,

Забыв в самих себе вину искать...

Ведь если б мы могли прощать и верить,

Любить, благодарить и отпускать,

То Бог бы мог не каплей счастье мерить,

Кувшин волшебный мог бы весь отдать...

Сегодня Бог проснулся на рассвете.

Огромный ящик с просьбами у ног...

А рядом лишь один без просьб конвертик:

«Благодарю за всё тебя, мой Бог...»

Всі батьки отримують памятки

Джерела:

1. https://nam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/26/14.pdf ВІСНИК Львівської національної академії мистецтв. Вип. 26. Світлана КОСТЬ кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент Львівського державного

університету внутрішніх справ « МИСТЕЦТВО СПІЛКУВАННЯ: СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ» ст.110-111

2. https://citizen.in.ua/photos/topic/f/20181108_181056_rozdil-3-9.pdf Мистецтво спілкування ст.48-49

3. Тренінг на тему " Мистецтво спілкування" Вовнянко Т.С.

4. <https://www.youtube.com/watch?v=EW4nGA-Nd6M>

5. <https://www.stihi.ru/2013/09/23/1018> (текст вірша)

6. <https://www.youtube.com/watch?v=8Oyasi33S8g> (відеоролік)

1. «Народна мудрість»

Мета: активізація учасників шляхом використання творів усної народної творчості.

Важко переоцінити вплив сім'ї, родини на розвиток, навчання і виховання дитини. Від народження дитини і до кінця свого життя батьки турбуються про долю дітей. Мати не тільки береже, а й навчає усьому: охайності, працьовитості... батько – захисник роду, годувальник сім'ї. Батькове слово – закон.

Це було відомо здавна і знайшло своє відображення у крилатих фразах, афоризмах, у багатьох піснях, примовках, прислів'ях говорить про це.

Необхідно продовжити прислів'я.

Яке дерево, такі в нього й квіточки, які батьки... (такі їхні діточки)

Який корінь, такий і пагінець, які самі... (такі й сини)

Який кущ, така й калина, яка мати...(така й дитина)

Який дуб, такий й тин...(який батько, такий син)

Не навчив батько, не навчить...(і дядько)

Коли дитину не навчиш у пелюшках, то не навчиш... (і в подушках)

Коли тато каже «так», а мати – сяк, росте...(дитина, як будяк)

Що вчать удома діти, те знають і...(сусіди)

Умів дитя народити, умій...(і навчити)

Як під сонцем квітам...(так із матір'ю дітям)

Як мати рідненька, то й сорочка...(біленька)

На сонці тепло, а біля матері...(добре)

Про покарання і про те, як мати сприймає біди своїх дітей

Мати сильно махне...(та легенько вдарить)

Мати однією рукою б'є...(а другою гладить)

У дитини заболить пальчик, а в матері...(серце)

Як слід ставитися до батьків

Добрі діти – батькам вінець, а злі діти...(кінець)

Добрі діти доброго слова послухають, а лихі й...(дрючка не бояться)

Коло батька чемно вітаються, коло матері..(вклоняються)

Притча «Небездоганний»

У одного водоноса, було два великих глиняних горщика. Один з них був з тріщиною, через яку половина води витікала по шляху від джерела до села, в той час як інший горщик був бездоганний. Два роки водоніс доставляв лише півтора горщика води своїм односельчанам. Звичайно, бездоганний горщик пишався своїми досягненнями. А тріснутий горщик страшно соромився своєї недосконалості і був дуже нещасний, оскільки міг зробити тільки половину того, для чого був призначений. Одного разу він заговорив з переносником води:

- Я соромлюся за себе і хочу вибачитися перед тобою.

- Чому? Чого ти соромишся?

- Через цю тріщину в моєму боці просочується вода. Ти робив свою роботу, але через мого недоліку, він отримував лише половину результату, - скрушно сказав горщик.

Що ж відповів йому відніс?

- Подивися на ці квіти на узбіччі. Ти помітив, що вони ростуть тільки на твоїй стороні дороги, а не на боці іншого горщика? Справа в тому, що я завжди знав про **твій недолік**.

Кожен день, коли ми йшли від джерела, ти поливав квіти.

Протягом двох років я милувався ними. Без тебе, просто такого як ти є, не було б такої краси!

Ігрова вправа «Забороняємо - дозволяємо»

На дошку кріпляться три кольорових листів, відповідні зонам заборони.

- зелений символізує зону «Повна свобода»;
- жовтий - зону «Відносна свобода»;
- червоний - зону «Заборонено».

Учасникам тренінгу пропонується скласти список можливих дій дітей, розподіливши їх за трьома основними зонами. Отримані варіанти аналізуються: батьки спільно з провідним (психологом, педагогом) прогнозують можливі ситуації і допущені помилки.

Як багато сердечного тепла буває загублено через нездатність зрозуміти іншого і самого себе. Скількох драм, великих і малих, не відбувалося б, володій їх учасники та навколишні умінням співчувати, прощати, любити. Любити теж треба вміти, і це вміння не дається матінкою-природою.

Найбільший дефіцит, який випробовують наші діти, - це дефіцит ласки. Батьки часом не знаходять часу, забувають або, може бути, навіть соромляться приголубити дитину просто так, підкоряючись якомусь внутрішньому пориву. Боязнь розпестити дітей змушує батьків бути надмірно суворими з ними.

Це завдання дозволить кожному з нас проявити трохи більше ласки, уваги, любові.

Казкотерапія «Фіолетовий кошеня» (Додаток 1)

Рефлексія:

- Про що казка?

- Якщо перевести її на тему виховання, то методи простежуються?

Висновок: чи дійсно це казка про ставлення до виховання. Кішка, кабан і ворона - це методи виховання, які використовують батьки і вони не завжди ефективні. По суті, це вина, загроза і насмішка. А Місяць - це символ віри, вона не виховує кошеня, а розширює його світ, його кругозір. І головне зовсім не те, що він навчився тому, що від нього хотіли, а то, що місяць знайшла правильний підхід у вихованні.

Під час спілкування кожна людина вчиться регулювати як власну поведінку, так і поведінку іншого. Люди власним прикладом, заохочують, стимулюють до різних видів діяльності, а можуть і маніпулювати. Спілкуючись, люди поступово змінюють один одного. А як ми змінюємося дізнаємося в ході наступної вправи.

Завантажені, втомлені після роботи батьки особливо уразливі від поганої поведінки дитини на вулиці, в приміщенні. Тому пропоную вправу, яке змусить задуматися про зміну свого ставлення до дітей.

Опитування «Як ви розумієте свою дитину» (Додаток 2)

Вправа «Склянки»

Мета: за допомогою метафори звернути увагу батьків на необхідність гуманного ставлення до виховання дитини

Матеріал: три склянки з водою, чайна ложка, золотий порошок, кому землі.

Інструкція: перед Вами три склянки з чистою водою. Уявімо, що кожен з них - це дитина, що народилася з чистими почуттями, в якого ще не сформувалися або тільки починають формуватися погляди на світ і уявлення про нього.

Отже, візьмемо перший стакан і залишимо його незмінним. Що відбувається в цій склянці? Ми не знаємо напевно, щось може в нього потрапити без нашої уваги.

У другій склянку кинемо шматочок землі і розмішати його. Що сталося в склянці? Вода стала брудною і темної.

У третій стакан додамо золотий порошок. Що відбувається в цій склянці? Вода заграла золотими іскорками.

Висновок: Так відбувається і в вихованні вашої дитини. Коли ми залишаємо його без належної уваги і нагляду, він може розвиватися і далі. Але в якому напрямку? Коли ми вкладаємо в дитину тільки «бруд» - крик, нарікання, невдоволення їм, образи і приниження то дитина починає так само відповідати і нам. Коли ж ми вкладаємо в дитину увагу, любов, повагу, то і дитина відповідає нам доброзичливістю, нормальним гармонійним розвитком своєї особистості.

Обговорення твору невідомого автора « Коли ти думав, що я не дивлюсь...»

Завжди пам'ятайте: ми виховуємо дітей власним прикладом, системою власних цінностей, звичним тоном спілкування, ставленням до праці та дозвілля. І, навіть, тоді, коли ми не помічаємо, наші діти спостерігають за нами і вчаться бути такими, як ми.

Коли ти думав, що я не дивлюсь... (Автор невідомий)

Коли ти думав, що я не дивлюсь, я побачив, що ти повісив мій перший малюнок на стіну, і я захотів намалювати ще один.

Коли ти думав, що я не дивлюсь, я побачив, що ти годуєш бездомного котика, і я подумав, що добре піклуватися про тварин.

Коли ти думав, що я не дивлюсь, я побачив, що ти печеш мій улюблений пиріг, і я зрозумів, що навіть мале може бути особливим.

Коли ти думав, що я не дивлюсь, я чув як ти молився, і я повірив в те, що існує Бог, з яким можна поговорити будь-коли.

Коли ти думав, що я не дивлюсь, я відчув, як ти поцілував мене перед сном, і я відчув себе коханим.

Коли ти думав що я не дивлюсь, я побачив, як сльози капали з твоїх очей, і я зрозумів, що іноді буває боляче, й це нормально – плакати.

Коли ти думав, що я не дивлюсь, я побачив, що тебе турбує моє життя, і я захотів стати тим, ким маю стати.

Коли ти думав, що я не дивлюсь, я дивився ... та захотів подякувати Тобі за все те, що ти робив, коли думав, що я не дивлюся.

Вправа “ Завершення (“ Свічка”).

Передаючи по колу запалену свічку, починаючи з тренера батьки говорять лагідне слово з яким вони пов’язують ім’я своєї дитини (наприклад: Оленочка – сонечко, Марійка – янголятко і т. д.).

Слово тренера: Шановні батьки! Хай ця свічка , сповнена словами любові, ніжності, тепла ваших душ назавжди зігріває серця ваших дітей.

Ось кілька дат до «нечервоного» святкового календаря:

11 січня – Міжнародний день «дякую!».

21 січня – Міжнародний день обіймів.

14 лютого – Міжнародний день книгодарування.

17 лютого – Міжнародний день спонтанного прояву доброти.

20 березня – Міжнародний день щастя.

21 березня – Всесвітній день поезії.

27 березня – Всесвітній день театру.

2 квітня – Міжнародний день дитячої книги.

7 квітня – Всесвітній день здоров’я.

22 квітня – День Землі.

25 квітня – День доньки.

15 травня – Міжнародний день сім’ї.

*9 червня – Міжнародний день друзів.
9 вересня – Міжнародний день краси.
29 вересня – Всесвітній день серця.
13 вересня, 11 липня – Всесвітній день шоколаду.
21 вересня – Міжнародний день миру.
1 жовтня – Всесвітній день музики.
Перша п'ятниця жовтня – Всесвітній день посмішки.
11 жовтня – Міжнародний день дівчинки.
16 жовтня – День хліба.
30 жовтня – День карих очей.
16 листопада – Всесвітній день толерантності.
3-й четвер листопада – Всесвітній день філософії.
22 листопада – Всесвітній день синів.
15 грудня – Міжнародний день чаю.*

ДОДАТОК 1

Фіолетовий кошеня мив лапи лише у місячному сяйві.

- Ну що мені з ним робити? - Кішка сплескувала лапами. Адже хороший, Фіолетовий кошеня, а тут, ну що ти будеш робити, хоч кіл на голові теши - ні в яку. Тільки в місячному! Ну що ти будеш робити?

- Нічого з ним панькатися? - гарчав кабан. Макні його головою в сонячний ушат або просто в річку!

- Ти ба, всі кошенята як кошенята, а цьому місячне світло подавай! Він просто дурний, - каркала ворона. Виросте - його з сонячного світла не витягнеш!

Фіолетовий кошеня мив лапи лише у місячному сяйві.

Місяць був великий, білий, яскравий.

- Милий кошеня, - казав Місяць, - а чому ти фіолетовий?

- А які бувають ще? - дивувалося кошеня.

- У мене є брат, - сказав Місяць, - він дуже великий і яскраво-жовтий.

Хочеш на нього подивитися?

- Він схожий на тебе? Звісно хочу.

- Тоді не лягай спати, коли я стану зникати на небі, ти трошки почекай.

Він вийде з-за тієї гори і займе моє місце.

Рано вранці кошеня побачив Сонце.

- Ух, який ти теплий! - вигукнув кошеня.

- А я знаю твого брата Місяця!

- Передавай йому привіт, - сказало Сонце, - коли зустрінетеся. А то ми рідко з ним бачимося.

- Звичайно, передам.

Фіолетовий кошеня тепер в один **момент** став мити лапки не тільки на сонці, а навіть в мильній ванні.

Ну і що?

ДОДАТОК 2

Опитування «Як ви розумієте свою дитину» (Додаток 2)

Інструкція: на запропоновані нижче запитання дайте відповідь «так», «ні», «не знаю».

1. На деякі вчинки дитини ви часто реагуєте «вибухом», а потім жалкуєте про це:

- а) так (0 балів);
- б) ні (10 балів);
- в) не знаю (5 балів).

2. Іноді ви користуєтеся допомогою або порадами інших осіб, коли ви не знаєте, як реагувати на поведінку вашої дитини:

- а) так (10 балів);
- б) ні (0 балів);
- в) не знаю (5 балів).

3. Ваші інтуїція й досвід - кращі поради у вихованні дитини:

- а) так (0 балів);
- б) ні (10 балів);
- в) не знаю (5 балів).

4. Іноді вам трапляється довірити дитині секрет, який нікому іншому ви б не розповіли:

- а) так (10 балів);
- б) ні (0 балів);

- в) не знаю (5 балів).
5. Вас ображає негативна думка про вашу дитину інших людей:
- а) так (0 балів);
  - б) ні (10 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
6. Вам трапляється просити у дитини вибачення за свою поведінку:
- а) так (10 балів);
  - б) ні (0 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
7. Ви вважаєте, що дитина не може мати секретів від своїх батьків:
- а) так (0 балів);
  - б) ні (10 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
8. Ви помічаєте між своїм характером і характером вашої дитини розходження, які іноді вас дивують (радують):
- а) так (10 балів);
  - б) ні (0 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
9. Ви занадто переживаєте неприємності або невдачі вашої дитини:
- а) так (0 балів);
  - б) ні (10 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
10. Ви можете утриматися від покупки цікавої іграшки для дитини (навіть якщо у вас є гроші), тому що знаєте, що їх повинен дім:
- а) так (10 балів);
  - б) ні (5 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
11. Ви вважаєте, що до певного віку кращий виховний аргумент для дитини - фізичне покарання (ремінь):
- а) так (0 балів);
  - б) ні (10 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
12. Ваша дитина саме така, про яку ви мріяли:
- а) так (10 балів);
  - б) ні (0 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
13. Ваша дитина завдає вам більше турбот, ніж радості:
- а) так (0 балів);
  - б) ні (10 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
14. Іноді вам здається, що дитина учити вас новим думкам і поведінки:
- а) так (10 балів);
  - б) ні (0 балів);
  - в) не знаю (5 балів).
15. У вас конфлікти із власною дитиною:
- а) так (0 балів);
  - б) ні (10 балів);
  - в) не знаю (5 балів).

Підбиття підсумків.

100-150 балів. У вас великі здібності до правильного розуміння вашої дитини. Ваші погляди і судження - ваші союзники у вирішенні різних виховних проблем. Якщо це на практиці супроводжує таке відкрите поведіння, повне терпимості, вас можна визнати прикладом, гідним для наслідування. Для ідеалу вам не вистачає одного маленького кроку. Ним може стати думка вашої власної дитини.

50-99 балів. Ви перебуваєте на правильній дорозі до кращого розуміння власної дитини. Свої тимчасові труднощі або проблеми з дитиною ви можете розв'язати, почавши із себе. І не намагайтеся виправдовуватися нестачею часу або натурою вашої дитини. Є кілька проблем, на які ви маєте вплив, тому постарайтеся це використовувати. І не забувайте, що розуміти - не завжди означає приймати. Не тільки дитину, але й власну особистість теж.

0-49 балів. Здається, можна більше співчувати вашій дитині, ніж вам, оскільки вона не потрапила до батька - доброго друга і провідника на важкій дорозі отримання життєвого досвіду. Але ще не все загублено. Якщо ви дійсно хочете щось зробити для своєї дитини, спробуйте інакше. Може, ви знайдете когось, хто вам у цьому допоможе. Це не буде легко, зате в майбутньому повернеться подякою і сформованим життям вашої дитини.

ДОДАТОК 3

Вісім порад у вихованні дитини

1. "Такий же, як всі". Не слід балувати дитину, тільки тому, що вона найменша у сім'ї, так як вона може відчувати своє особливе привілейоване становище. Намагайтеся уникати виразів типу: "Ти ще маленький!", "Підростеш - дізнаєшся", такими словами Ви вказуєте на існуючу нерівність у вашому тісному колі. Важливо, щоб дитина відчувала свою рівність в сім'ї.
2. Не створюйте дитині особливого становища: кращий шматок, гарніший одяг, перше місце. Це сприяє розвитку егоїзму.
3. Умійте відмовляти своєму чаду впевнено і безкомпромісно, якщо його запити не відповідають сімейним цінностям або порушують комфорт дорослих.
4. Вчіть повазі до старших, враховуючи їх інтереси та побажання.
5. Вислуховуйте думку дитини з потрібних питань, дозволяйте їй бути присутньою і брати участь в сімейних справах.
6. Закріпіть певні обов'язки за дитиною і уважно стежте за їх виконанням.
7. Виховуйте повагу до старшого покоління. Розповідайте, як треба дбати про дідусів і бабусь, при цьому необхідно давати чіткі доручення ("Дізнайся, як почуває себе бабуся", "Пограй тихесенько, а мама відпочине" і т.д.)

8. Вчіть спілкуватися з дітьми, бути доброзичливими до оточуючих людей; вчіть давати іграшки іншим діткам, ділитися з іншими.

(поради взяті з сайту http://ditey.com/education_baby/101598-porad-batkam-szodo-vihovannya-ditei.html)